

Вісті Закерзоння

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ "ЗАКЕРЗОННЯ"

СЯН ♦ БЕСКИД ♦ БУГ

РІК 1 ♦ ЧИСЛО 1 ♦ ОСІНЬ 2003

Що таке Закерзоння?

Коли 1996 року в організованому житті українського Торонто появилася нова організація з дивною назвою "Об'єднання Українців "Закерзоння", немала частина нашої громади прийняла її зі здивуванням, а інколи навіть насторожено. Дивувало саме оце "Закерзоння", а насторожувало, чому новоприбулі емігранти з Польщі творять ще одну організацію, замість стати членами вже існуючих. Адже до вибору вони мали й Об'єднання Лемків Канади, і Земляцтво Перемищина, і Товариство Ярославщина, не кажучи вже про загальнодіяспорні політичні та громадські організації.

Активістам нашої організації прийшлося важко працювати як серед наших членів, так і серед ширшої громади, щоб пояснити і назву, і

Церква в Бересті, Лемківщина, 1919 р.

потребу існування нової організації.

Отже, що таке Закерзоння? Ця назва нова, вона появилася в політичній публіцистиці в 30-40-их роках минулого століття як збірна назва на означення частини Волині та Галичини, яка осталася на захід від т. зв. лінії Керзона, яка розмежовувала польські і советські впливи під час війни 1920 р. Двадцять років пізніше по цій лінії поділили свої впливи Советська і Німецька імперії, а вже після війни, у 1944 р. на цій лінії став кордон між СРСР і Польщею.

При кожній нагоді ця лінія відрізала від українського материка прадавні українські землі Підляшшя, Холмщини, Ярославщини, Равщини, Перемищини,

(Продовження на стор. 7)

Лінія Керзона — умовна назва лінії на мапі, по якій — за пропозицією міністра закордонних справ Великої Британії Д.-Н. Керзона — проведено демаркаційну лінію між більшовицькими і польськими військами у війні 1920 р. Лінія проходила через Гродна, Ялвіку, Немирів, Берестя, Дорогуськ, Устилюг, на схід від Грубешова через Крилів і далі в південно-західному напрямі майже прямою лінією на захід від Перемишля (в другому варіанті — на схід від Перемишля) до Карпат.

На Ялтанській конференції (лютий 1945 р.) лінію Керзона прийнято як кордон між СРСР і Польщею (з деякими відхиленнями на користь Польщі).

Українські етнічні землі на захід від лінії Керзона прийнято називати ЗАКЕРЗОННЯМ.

Від редактора

Відаємо в руки Шановних Читачів перше число "Вістей Закерзоння". У на-шому задумі Вісті мають бути свого роду "зв'язковим" між членами та прихильниками нашої організації — Об'єднання Українців "Закерзоння", — подавати їм найновішу інформацію про життя організації та події, що тичаться Закерзоння.

Кілька слів про нашу організацію. Вона — молода, їй всього 7 років, але вона вже чітко вписалася в краєвид зорганізованого життя української громади Великого Торонто. Членами організації є насамперед молодша генерація вихідців з українських земель Надсяння, Лемківщини, Бойківщини, Холмщини та Підляшшя — саме цих окраїн українського етносу, які в політичній публіцистиці та підпільній адміністрації 40-их рр. стали називати Закерзонським Краєм, або просто — Закерзонням.

Членів нашої організації все частіше називають "закерзонцями". Нам це багато приємніше чути, ніж дотеперішнє називання нас "поляками" або "українцями з Польщі". Бо ми напевно не поляки, а навіть приїхавши з Польщі, ми історично, емоційно

(Продовження на стор. 2)

У цьому числі:

- Календарій подій 2
- Архів Лемківщини 4
- Про Закерзоння і "Закерзоння" 5
- Нові книжки 6
- "Закерзоння" дякує дітям . . . 8

(Продовження зі стор. 1)

й духовно пов'язані з українськими землями, з яких вигнано нас або наших батьків під кінець 40-их років.

Назва "Закерзоння" є для нас також об'єднувальною, що гуртує в одну лемка з-під Ліська з галичанином з-під Перемишля, підляшука з Володави з бойком з Устрик-Долішніх. Єднає нас почуття спільної долі, яку зготували нам наші вороги, вигнавши нас з рідних земель кого куди: одних на Схід, інших на понімецькі землі Польщі. І коли свідомість наших батьків зосереджується ще далі навколо етнографічного фактора, тоді нас, молодше покоління, єднає почуття спільної історії, яка випала на долю українцям, що від завжди заселяли українську землю, що вузькою смугою тягнеться вздовж теперішнього українсько-польського кордону від Більська аж до Криниці.

Перше число цього неперіодичного видання є свого роду звітом перед нашими членами і перед українською громадою з того, чим ми займалися і що ми зробили за 7 років нашого зорганізованого існування. Звичайно, тут не все, а лише яскравіші моменти з нашої суспільної, політичної, розважальної та видавничої активності. Запрошуємо Вас познайомитися з нею, а коли б Ви знайшли щось таке, де й Ви могли б себе проявити — приставайте до нас.

У наступних виданнях "Вістей Закерзоння" думаємо ширше писати про минуле Закерзоння, його історію, видатних людей, матеріальну культуру, а також про поточне життя закерзонців — і цих на рідних землях, і цих, яких доля розкинула по всьому світу.

До зустрічей у наступних числах "Вістей"!

Вісті Закерзоння

ВИДАВЕЦЬ Об'єднання Українців "Закерзоння"
4572 Tribal Court, Mississauga, ON Canada, L4Z 2R9
Phone: (905) 501-0167

ГОЛОВА ОРГАНІЗАЦІЇ Богдан Шевчик

РЕДАКТОР ВИДАННЯ Мирослав Іваник

ГРАФІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ Мирослав Гнатчак

АВТОРИ ТЕКСТІВ Марія Яцила, Євген Ладна,
Ярослав Крет, Марія Крет, Мирослав Іваник

АВТОРИ ФОТОГРАФІЙ Орест Яцила, Ярослав
Крет, Марія Туцька, Євген Ладна, Мілько Гойсак,
Данило Шляхтич.

Календарій подій 1996-2003

Зустріч з Євгеном Місілом

А. Назарович відкриває виставку "1947"

Відкриття виставки "1947"

Почесні гості на виставці "1947"

Демонстрація під парламентом Провінції
Онтаріо

1996

- Показ фільму про Акцію Вісла.
- Зустріч з бувшими в'язнями польського концтабору Явожно.
- Зустріч з Євгеном Місілом.

1997

- Видання летючки про Акцію Вісла. (тираж 2000 штук).
- Відкриття виставки "1947" Художні куратори виставки М. Гнатчак і М. Шевчик.
- Видання брошури про Акцію Вісла. (тираж 5000 примірників).
- Демонстрація проти наслідків Акції Вісла під парламентом Провінції Онтаріо. Співорганізатори: Об'єднання Лемків Канади і Земляцтво Перемищина.
- Інтерв'ю про Акцію Вісла та ОУЗ для Radio Canada International заступника голови ОУЗ М. Іваника.
- Інтерв'ю для Голосу Америки про Акцію Вісла секретаря ОУЗ А. Назарович.
- Показ виставки "1947" в Ошаві, Гамільтоні, Монреалі, Тандер-Бей, Вінніпегу, Едмонтоні і Нью-Йорку. Куратор виставок: М. Гнатчак.
- Інформаційний виступ про Акцію Вісла перед Асоціацією Американських Українських Адвокатів. Доповідачі: Е. Ладна та М. Іваник.
- Зустріч з Б. Гуком, ред. "Нашого Слова" і видавничої серії "Закерзоння" Співорганізатор — Земляцтво Перемищина.
- Співавторство листа до Ради Європи про Акцію Вісла.

1998

- Участь в VII Конгресі СКУ. На засіданні КЛІГП про Акцію Вісла говорили голова ОУЗ Б. Шевчик і М. Козак.

1999

- 16 січня 1999 — перша Маланка "Закерзоння".
- Колядування юних закерзонців.
- Звітно-виборні збори — вибрано нову управу.
- ОУЗ стало членом Конгресу Українців Канади.
- Родинне Свято Закерзонців — виста Дитячого Драматичного Театру "Дзвіночок" з Гамільтону та ігри для наймолодших закерзонців.
- Активна участь у фестивалі на Bloor West Village

2000

- 14 січня 2000 р. — Маланка.

Зустріч з ред. Богданом Гуком

Колядування юних закерзонців

М. Іванюк на IV З'їзді Об'єднання Українців у Польщі

Учть у VIII Конгресі СФУЖО

Привітання на лєтовіщі отця митрата Степана Дзюбини

- Колядування юних закерзонців.
- Зустріч з О. Башук-Гепбурн (промоція книжки "На межовій землі").
- Зустріч з А. Карванською-Байляк (промоція книжки "Во ім'я Твоє").
- Запрошення і фінансування візиту до Канади директора української школи в Перемишлі Марії Туцької.
- Спонсорували видання альбому "Проявне" (ред. Б. Гук, Перемишль).
- Виїзд Е. Ладна і М. Іванюка до Конгресової Бібліотеки у Вашингтоні у пошуках матеріалів про Акцію Вісла (розшуковано біля 800 документів).

2001

- 14 січня 2001 р. — Маланка.
- Колядування юних закерзонців.
- Участь від імени ОУЗ в IV З'їзді Об'єднання Українців у Польщі М. Іванюка.

2002

- 16 січня 2002 р. — Маланка, присвячена 20-літтю приїзду до Канади першої групи українських емігрантів з Польщі.

- Колядування юних закерзонців.
- Запрошення до Канади отця митрата Степана Дзюбини (разом з ОЛК)
- Запрошення до Канади голови Об'єднання Лемків у Польщі Стефана Гладика (разом з ОЛК).
- Поява першої книжки в серії "Бібліотека Закерзоння" — А. Леськів-Кіт, "Закерзонські долі".
- Початок збирання матеріалів до Лемківського Архіву в рамках програми "Архіву Закерзоння".
- Виставка про "Закерзоння" під час з'їзду ЛУК (підготували А. Шляхтич і М. Пнатчак).
- VIII Конгрес СФУЖО. Учть у панелі про долю жінки під час Акції Вісла і виставка про Закерзоння (А. Назарович, М. Крет, Е. Ладна, Б. Шевчик, Я. Крет, М. Іванюк).

2003

- 11 січня 2003 р. — Маланка.
- Колядування юних закерзонців.
- Виїзд за місто на санчата як нагорода для малих закерзонців-колядників.
- Заснування видавничо-дослідної Фондації Закерзоння.
- Запрошення до Канади П. Тими, секретаря Об'єднання Українців у Польщі.
- Активна участь у збиранні спогадів і виданні архівних документів про волинські події 1943 р.
- Зорганізування зустрічі з професором Київського університету В. Сергійчуком про трагедію Волині у 1943 р.

Закерзонці під час Українського Фестивалю на Bloor West Village

Привітання отця Володимира Пирчака

На промоції книжки А. Леськів-Кіт "Закерзонські Долі"

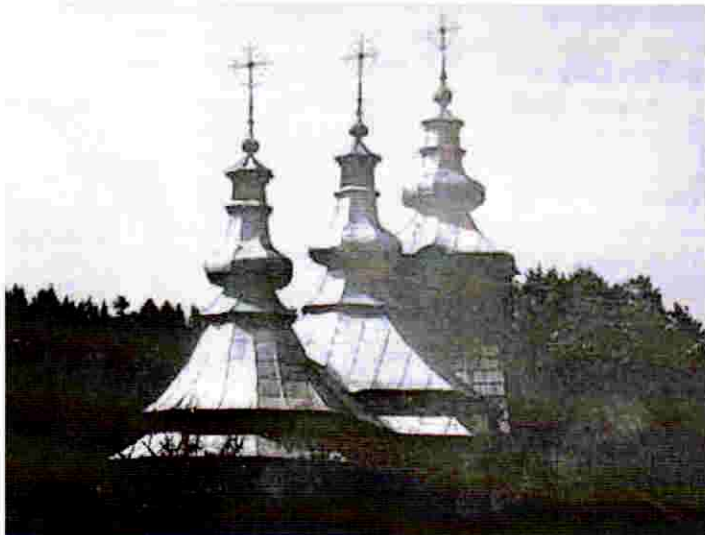
Покладення квітів від ОУЗ під час Remembrance Day

З президентом України Л. Кравчуком

Архів Лемківщини

Під час відвідин Канади головою Об'єднання Лемків у Польщі Стефаном Гладиком виринула ідея інвентаризації українського майна на Закарзонні. Потреба такого реєстру спонукана була усвідомленням, що майже 55 років після Операції "Вісла" наші організації не спроможні

Церква в Шавнику

були авторитетно назвати громадське та церковне майно, яке від 1947 року нелегально перейняла польська держава. З огляду на встановлення контактів між трьома організаціями: Об'єднанням Українців "Закерзоння", Об'єднанням Лемків Канади та Об'єднанням Лемків у Польщі рішено, що введення цього задуму у життя слід почати саме з Лемківщини, а з часом розширити цю ідею на інші регіони Закарзоння.

Через декілька місяців розпочалася праця над проектом. Обі наші організації — Об'єднання Українців "Закерзоння" та Об'єднання Лемків Канади

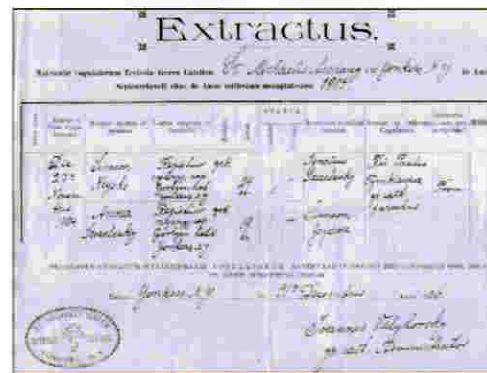

Грамота, видана в 1931 р. Єпископом Йосафатом Коциловським

— зобов'язалися оплачувати особу, яка присвятила б свій час на пошуки документів в архівах. Довірем архівістом став пан Мілько Гойсак з Маластова, що на Горличчині. Він за професією філолог-україніст, якому справа відродження наших земель лежить на серці, і він з охотою взявся за комплектування архіву. Хоча головною метою задуму була інвентаризація громадського майна, у своїх пошуках

Мілько Гойсак натрапив і натрапляє на безцінні скарби нашої культури, біля яких не можна пройти байдуже. Тому

Свідectво про шлюб для двох мешканців Регетова (1904)

старі фотографії, книги, документи, зразки прикладного мистецтва тощо також стають частиною архіву.

Продовження проекту вимагає коштів і тому наші організації будуть вдячні за підтримку та фінансову допомогу нашої громади. Крім цього звертаємось до Вас посприяти збереженню нашої історичної пам'яті. Звертаємось до Вас надсилати нам усякі документи, які дотичать Закарзоння, побутові фотографії, світліни одягу та інших матеріальних зразків нашої культури (наприклад речей щоденного вжитку) або їх скеновані іміджі. Закликаємо вас записувати спогади Ваших найближчих на папір або на магнітофонну чи відеокамерну плівку. Записуйте пісні та спогади про традиції, культуру, історичні події, Акцію "Вісла", концентраційний табір "Явочно", виселення, перші і подальші роки на західних і північних землях, про все пережите вами, вашими батьками, дідусями

Курс садівничок у Маластові

бабусями та родичами. Зберігайте пам'ять про Вашу сімейну історію, ваше родинне село/місто, назви його частин, людей які в ньому жили, їхні долі тощо. Перекажіть історію своєї місцевості та її традиції наступним поколінням.

Допоможіть зберегти нашу історію від забуття.

У справі Архіву Лемківщини звертатися на число тел. (905) 602-1477 (Евген)

Про Закерзоння і "Закерзоння"

Розмова з Богданом Шевчиком, Головою Об'єднання Українців "Закерзоння"

Ред. Богдане, чи погодишся зі мною, що ще 7 років тому слово "Закерзоння" в українському Торонто було майже невідоме...

Так, це правда. Воно було невідоме не тільки українцям, які проживають у Канаді, але багатьом тим, чия коріння на Закерзонні, тобто Надсянні, Лемківщині, Холмщині, Підляшші.

Ред. Тоді чому Ви настоювали саме на цій назві? Не простіше було б назватися "українцями з Польщі"?

Було кілька пропозицій щодо назви, але після довгих і бурхливих суперечок назва "Закерзоння" перемогла тому, що вона найкраще і найповніше відзеркалює надрегіональність нашої організації (є в ній місце і для лемка, і для підляшука, і для галичанина) і спільноту нашої долі. А "польськими українцями" ми не хотіли себе називати тому, що в цій країні ми знайшлися всупереч нашій волі. Коли канадські українці стали "канадськими", бо самі вибрали цю країну для поселення, тоді навряд таку можливість мало мільйон корінного населення Холмщини, Надсяння чи Лемківщини, коли силою геополітичних рішень попало під владу Польщі.

Трагічна доля таких сіл, як Терка чи Завадка-Морохівська свідчать про причетність польської держави до винищення українців на її території. Цей процес закінчився горезвісною Акцією Вісла, метою якої було тотальне знищення українського етносу на території держави, з ім'ям якої ми мали б тепер ототожнюватися. Додаймо, що парламент цієї вже демократичної держави досі не спромігся засудити кривди своїх громадян українського походження, хоч масово рекомпенсував кривди громадян польської національності.

Ред. Як би Ти схарактеризував еміграцію 80-их років, напр. в контексті факту, що забрало їй 10 років, щоб зорганізуватися...

Прибулі до Канади у 80-х роках несподівано попали в середовища, де була лише одна українська організація (УСКТ), в країну, де українське громадське життя структуроване і багатогранне. Новоприбулі дуже поволі почали включатися в це життя, але треба сказати, що спроби заявити про себе були від самого початку. Уже в 1983 р. зорганізовано першу "Маланку" новоприбулих. Потім були спроби зорганізувати себе при Українському Національному Об'єднанні. Різні ініціативи народжувалися вже давно, але треба було окреслити цю діяльність певними напрямками, створити організаційну структуру зі своїм статутом

тощо. А це пов'язане зі знайденням охочих, яким на думці не лише власна благодать, але хто не байдужий до громадських справ. А на таких людей завжди дефіцит, а в перших роках еміграції — особливо.

Ред. Що стало поштовхом для еміграційної хвилі 80-х років, щоб зорганізувати себе?

На це склалися різні причини, але головною була потреба познайомити ширшу громаду з проблемами українців, яких в 1947 р.

...назва "Закерзоння" перемогла тому, що вона найкраще і найповніше відзеркалює надрегіональність нашої організації...

вигнано з рідних земель і розкинуто по всій Польщі, щоб вони засимілювалися, а про що українська громада в Канаді мала дуже поверховне уявлення. З наближенням 50-их роковин від Акції Вісла назріла також потреба вшанувати пам'ять жертв цього етноциду. Це був саме той момент, в якому народилася наша організація.

Ред. Чим Об'єднання "Закерзоння" себе проявило, які форми діяльності найпопулярніші?

У 90-их роках ми зосередилися на поширюванні правдивої інформації про депортації українців з Закерзоння в 1940-их рр., завершенням яких була Операція Вісла. Кульмінаційним моментом наших починів була велика виставка архівних матеріалів під назвою "1947", а потім маніфестація під Онтарійським парламентом, на якій кілька тисяч людей вшанували пам'ять жертв цих трагічних подій.

Важливою частиною нашої діяльності є підтримання взаємних зв'язків з українською громадою у Польщі. Ми гостили ряд діячів і мали з ними дуже успішні та велелюдні зустрічі. Тепер спрямовуємо діяльність на видавничу ниву. Помагаємо видавати книжки у Польщі і в Україні. Започаткували також власне серійне видавництво, де вже вийшло друком два томи, а два наступні — готуються. Організуємо також популярні новорічні

забави — "Маланки". Вони становлять для нас основне джерело фінансової підтримки і ми дуже вдячні усім, хто вибирає саме нашу "Маланку", а не приватноорганізовані. Ми стараємося повернути кошти назад українській громаді.

Ред. Тоді це добра нагода, щоб поділитися з громадою, на що розпоряджаєте свої кошти?

Мушу тут сказати, що Об'єднання "Закерзоння" — одна з нечисленних організацій, яка щедро ділиться з іншими своїми скромними надбаннями. Для прикладу скажу, що на освітні потреби українських шкіл тут, в Канаді, та в Польщі і Україні ми подарували понад 18 тисяч доларів, на видавничу діяльність — 12 тисяч, на дослідно-документаційну — 12 тисяч, на згадану вище виставку "1947", яку ми показали в кільканадцяти містах в Канаді, США, а потім передали до Польщі — дальші 10, а на Лемківський Архів, який ми співфінансуємо з Об'єднанням Лемків Канади — 3 тисячі доларів. Думаю, що це добре повернуті громаді гроші.

Ред. Інколи чути голоси, що Об'єднання "заполітизоване", що йому краще було б зайнятися культурою, дітьми.

Праця на полі культури чи з молоддю — беззаперечно потрібні, але якраз цих організацій у нашому середовищі багато і нема так пильної потреби творити нові. Однак, коли б хтось хотів зорганізувати таку організацію при "Закерзонні" — будемо тільки раді тому. А це, що займаємося злободенними темами сьогодення (дехто може називати це "політикою"), то чи можна їх обійти в сьогоденному світі? Як мовиться — коли ти не підеш до політики, тоді політика прийде до тебе. Але в найменш догідний для тебе час, як це багатократно бувало в нашій історії.

Ред. Після семи років головування цієї організації, які в Тебе рефлексії про те, що минуло, і які сподівання на майбутнє?

Організація діє завдяки членам. Багато членів є дуже активні й саме на них спирається організація. За це їм велика подяка. Подяка належить також усім прихильникам, які підтримують нашу організацію, беручи участь в наших імпрезах, а також спонсорам, завдяки яких фінансовому сприянні ми могли реалізувати багато наших починів. Ми, як організація, багато навчилися завдяки праці на суспільній ниві. Сподіваюся, що наша організація буде поповнюватися новими членами, а наші зв'язки з рідними землями на Закерзонні ставатимуть тіснішими і багатогранними.

Ред. Дякую за розмову.

Щоб пам'ять про нас не пропала

Нові книжки з Бібліотеки Закерзоння

Бібліотеку Закерзоння творять дві колекції — Серія "Спогади" та Архів Закерзоння. Обі колекції мають за завдання зберегти пам'ять про Закерзоння — українську землю, яка після насильного виселення в рр. 1944-47 осталася жити майже виключно в пам'яті тих, хто колись її населяв та їхніх нащадків.

У Серії "Спогади" думаємо друкувати записи про людей, місця та події, бачені очима їхніх свідків і учасників. Будуть тут описи окремих сіл і районів, спомини про героїське й буденне, спогади про визначних людей і повсякденне життя-буття населення, яке заселяло цю межову землю українського етносу, що простягнулася вузькою смугою від Кричиці на заході аж по Володаву на півночі. Вийшов друком том спогадів про село Корчмин на Угнівщині, в друкарні том спогадів про курінь "Залізняка", ведуться редакційні роботи над спогадами бувших в'язнів концтабору в Явожні та записами про найбільші трагедії Закерзоння (Павлокома, Пискоровичі, Сагринь, Ласків, Терка, Завадка-Морохівська).

Завданням видавничої колекції Архів Закерзоння є зберегти документальні свідчення про минуле Лемківщини, Бойківщини, Надсяння, Посяння, Холмщини і Підляшшя. Видаватимемо збірки документів, монографічні роботи, альбоми. Першим у черзі є велика добірка документів про збройне та цивільне підпілля на Ярославщині та Любачівщині. Готується до друку велика монографія про Акцію Вісла.

Серія "Спогади"

У книжці Анни Леськів-Кіт "Закерзонські долі", яка становить 3-ій том серії "Спогади" в Бібліотеці Закерзоння, розповідається про історію села Корчмин, яке розположене в Рава-Руському повіті між містечками Угневом і Белзом. Розповідь ведеться від двох осіб: самої авторки спогаду та її брата Михайла, чиї спогади вона списала, коли він перебував з візитом в Канаді.

Таким чином читач має змогу глянути на події на Закерзонні (насамперед під час буремних 40-х рр.) і з погляду цивільного населення, і з погляду партизана і підпільника.

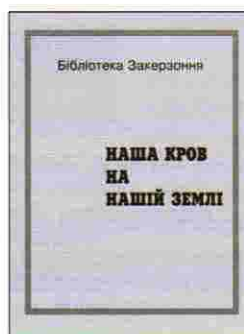
Анна Леськів-Кіт, *Закерзонські долі*, Бібліотека Закерзоння, Серія "Спогади": Т. 3, Торонто 2002, стор. 394.

Спомин булавного УПА Андрія Кордана "Козака" з куреня "Месники" привертає увагу двома характеристиками: нелукавою правдою сказаного та легкістю розповіді. Автор — зв'язковий при команді куреня під командуванням командира "Залізняка" — силою обставин мав доступ до інформації, про яку не могла знати більшість стрільців,

тому навіть сьогодні, коли відкритий доступ до архівів, цей текст далі вражає кількістю правдиво поданого в ньому матеріялу та фактів. Книжка є першим так широким спогадом про легендарний курінь "Залізняка", який діяв в Любачівщині, Ярославщині і Томашівщині.

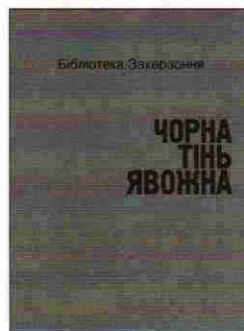
Андрій Кордан "Козак", *Один набій з набійниці*. Упор. Микола Дубас. Бібліотека Закерзоння, Серія "Спогади": Т. 4, Торонто 2003.

Книга "Наша кров на нашій землі" є даниною пам'яті про страшні жертви з десятків і соток українських сіл Закерзоння, яких невинну кров пролили в 1943-47 рр. нелюди в польських і советських мундурах. Книгу творять потрясаючі записи трагедій з цілого Закерзоння — від бойківської Терки до грубешівського Сагриня, від лемківської Завадки-Морохівської до холмських

Верховин. Доповнюють цей страшний перелік помордованих українських сіл галицька Павлокома, Люблинець, Гораєць і ще кільканадцять інших сіл.

Наша кров на нашій землі. Запис трагедій українського Закерзоння. Ред. Марія Паньків. Бібліотека Закерзоння, Серія "Спогади": Т. 2, Варшава-Торонто.

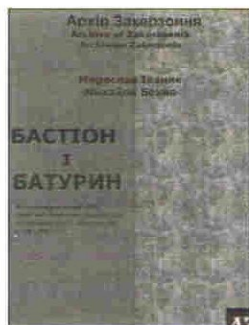

Книгу "Чорна тінь Явожна" творять спогади бувших в'язнів польського концентраційного табору в Явожні, куди запроторено біля 4000 невинних українців під час горезвісної Акції Вісла. Це перше таке видання, де в одну цілість зібрано записи про велике індивідуальне і збірне горе українського населення Закерзоння. На книгу складається кількадесят спогадів людей з усіх куточків Закерзоння

— чоловіків, жінок, священників, підлітків. Дають вони панораму страшного злочину над нашим народом, за який по сьогоднішній день нікого не притягнуто до відповідальності.

Чорна тінь Явожна. Спогади бувших в'язнів польського концтабору. Ред. Богдан Гук. Бібліотека Закерзоння, Серія "Спогади": Т.1, Перемишль-Торонто 2004.

Архів Закерзоння

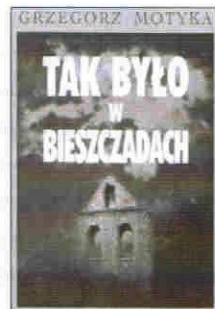
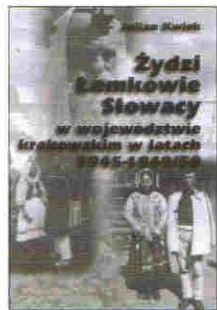

Як перший том у серійному видавництві **Архів Закерзоння** появиться велика добірка документів про військові відділи УПА і підпільну цивільну адміністрацію на терені Ярославщини і Любачівщини. В книзі друкуються оперативні звіти куреня "Месники" командира "Залізняка", місячні звіти і теренові вісті цивільної сітки з рр. 1944-1947. Том доповнюють

додаткові документи, як напр. накази про аванси, репортажі з боїв, евіденційний листок старшин і підстаршин куреня. У додатках надруковано найповніший на сьогоднішній день реєстр вояків і підпільників з цієї території (2000 імен), організаційні схеми, мапи і кількадесят фотографій. Книга наочно доводить, що бойові дії УПА вела не тільки в лісних теренах Перемищини і Лемківщини, але що 5 сотень куреня ком. "Залізняка" у понад 200 боях і сутичках з військами НКВД, Війська Польського і міліції внесли важливу лепту в бойову історію УПА на Закерзонні.

Бастіон і Батурич. Матеріали для вивчення історії УПА і цивільної адміністрації в Ярославщині і Любачівщині. Упор. *Мирослав Іванюк і Михайло Бошно.* Архів Закерзоння, Торонто 2004.

Інші цікаві видання про Закерзоння

У справі Бібліотеки Закерзоння звертатися на число телефону (905) 848-4754 (Мирослав)

Об'єднання "Закерзоння" дало допомогу таким установам:

- Шкільна Рада міста Торонто
- Українська школа в Білому Борі (Польща)
- Український ліцей у Лігниці (Польща)
- Український Архів у Варшаві
- Українська школа в Криму (Україна)
- Український ліцей в Гурові-Ілавецькому (Польща)
- Українська школа в Перемишлі
- Стипендіальний Фонд ім. Я. Полянської в Перемишлі
- Школа Мистецтв Україна (Торонто)
- Південно-Східний Науковий Інститут в Перемишлі
- Вчительське Товариство у Польщі
- Українська школа в Бартошицях (Польща)
- Комітет будови церкви в Янівці (Холмщина)
- Український Стипендіальний Фонд у Польщі
- Молодіжні Ансамблі Авангард (Торонто)
- Журнал "Над Бугом і Нарвою" (Підляшшя)
- Журнал "Холмський Вісник" (Люблін)
- Журнал "Вісник Закерзоння" (Перемишль)
- Науково-дослідна Фундація Закерзоння (Торонто)
- Лемківський Архів (Горлиці)
- Львівське Крайове Братство Ветеранів Національно-Визвольної Боротьби
- Українська Видавнича Спілка (Київ)
- Ансамбль Бандуристів Золоті Струни (Торонто)

(Продовження зі стор. 1)

Бойківщини і Лемківщини. Від українського материка відмежовувалося 20 тисяч квадратних кілометрів території (майже стільки, що половина Швейцарії) і біля мільйона українського населення (більше, ніж половина населення Естонії). І при кожній названій вище нагоді свідомому українському елементу приходилося вести важку, а часом відчайдушну боротьбу за збереження українства на цій межовій землі, на захід від якої починалася чужа сторона.

Назва Закерзоння не така давня, як Галичина, не така історична, як Підляшшя й не така етнографічна, як Лемківщина, але важка праця, піт і кров, яку пролято під цією назвою за те, щоб ці окраїни українського етносу зберегти за Україною, дали їй легітимність і право на існування в українській історії й свідомості.

А що таке "Об'єднання Українців "Закерзоння", де слово Закерзоння обов'язково в лапках? Це організація, яка гуртує усіх, хто на цих землях народився або хто є нащадком там народжених батьків і дідів. Вона відкрита також перед усіма, кому дорога історія, доля і майбутнє цих земель. Ми стали понад етнографічні та регіональні поділи насамперед тому, що у нас спільна історія і спільна доля. Цим єдиним фактором для всіх нас – лемків, бойків, галичан, холмщаків і підляшуків — є пам'ять про велику трагедію цієї землі — про насильну й поголовну депортацію нас під кінець 40-их рр. З нашої рідної землі нас прогнано вогнем і мечем спершу на Схід, а потім на чужі й ворожі землі Пруссії, Померанії та Сілезії. На землях Закерзоння не стало українців, понищено їхні храми й століттями придбане добро, а могили предків бур'яном заросли. Про Закерзоння осталася тільки пам'ять і свідомість.

Нашим обов'язком є їх берегти і не дати пропасти.

Мирослав Іванюк

"Закерзоння" дякує дітям

*"Добрий вечір Тобі,
Пане господарю — радуйся!
Ой радуйся, земле, син Божий
Народився".*

Стара колядка, якій хтозна скільки літ, а в устах молоденьких колядників вона завжди свіжа і незаступна як привітання — початок різдвяної програми колядок.

Уже 5-ий рік під ряд діти членів Об'єднання Українців "Закерзоння" з ентузіазмом і справжньою приємністю відвідують українську громаду Торонто і Міссісага в перший день Різдвяних Свят.

Кілька тижнів раніше вони разом з батьками підготовляють колядки та вірші, щоб на Різдво гордо підтримати гарну українську традицію. Чи то сніг, чи мороз, чи тепло, чи холодно — святково зодягнені діти "Закерзоння" колядують. Продовжують рідні звичаї, а водночас допомагають організації зібрати "коляду" — фонди, так потрібні у діяльності кожної організації.

Як вияв вдячності за їхній труд і час, минулого року організація запросила дітей-колядників та їхніх батьків до китайського ресторану "Мандарин", де всі разом гостилися, жартували і, звичайно, співали колядок. Радість була велика!

Цього року вирішено запросити дітей поза місто на прогулянку на саних, у які запряжені були справжні коні. Цілий день колядники та їхні батьки провели серед природи, де колишню ферму пристосовано на туристичну атракцію. Діти не могли натішитися корівками, кониками, курочками, зайчиками поки чекали на найважливішу подію дня — прогулянку справжніми

великими саними, у які запряжено справжні коні!!!

Коли врешті-решт настав той радісний момент, сани виглядали немов та славно рукавичка, яка ось-ось і трісне, бо стільки охочих було на такий проїзд! Тільки найбільш терпеливі та спокійні рішили почекати на другу туру поїздки чорними кінями. Їхали серед снігом вкритих пагорбів, серед спокійних, достойних дерев дрімучого лісу. Враження неповторне, незабутнє! Усі потихеньку пообіцяли собі, що за рік обов'язково приїдемо тут знову.

Щоб діти не замерзли під час холодного — хоч прекрасного сонячного — дня, головні організатори виїзду Марійка та Славко Крет та їхні помічники не забули подбати про гарячий шоколад, український борщ (спасибі для Baby Point!), хліб з часником та смачні ковбаски.

Набравши сил, усі разом довго жартували та співали колядок!

Колядники "Закерзоння"

*Ліза Зеньчук
Марта Іваник
Зоряна Кілик
Оленка, Марко і Андрійко
Кобеляк
Оріана Кобеляк
Надя і Михась Кобеляк
Орест і Максим Ковалик
Уляна Крет
Софія Ладна
Михась Лукачин*

*Марта Мацьків
Роксана Назарович
Роксана і Зорян Стех
Домініка і Данило Телех
Олександра і Анастасія
Шевчик
Маркіян і Нестор
Шевчик
Ігор і Давид Шляхтич
Оленка Яцила
Катруся Яциняк*